

purpura quasi in cilicio jacebat, cinere conspersus et corde compunctus : aula regalis erat et tanquam eremi vastissima solitudo. Lib. 2 de *Compunct. cordis*.

JOAN. GERS.

56. Sicut laus Mariæ est laus Christi filii sui : ita laus Joseph, in præconium redundat utriusque, Jesu et Mariæ. *Serm. de Nativitate B. Mariæ*.

JOAN. TRIP.

57. Vir Benedictus gratia et nomine inter monachos dux eorum, Incerna supra candelabrum, moribus suis et dietis totum illuminavit orbem. Lib. 1, de *Regim. claustr.*

58. Rupertus Tutiensis erat homo undecimque doctissimus, ingenio subtilis, scientia clara, eloquio dulcis, et ornato lepore decorus. *Prosec.*

59. Qui nescios docuit, errantes correxit, confudit hæreticos, superbos prostravit.

60. Detestabatur superbiam, avaritiam calcavit, luxuriam vici, iram domuit, odium fugavit, invidiam expulit, gulam prostravit.

61. Charitas Dei in eo ardebat, fides floruit, spes erecta vigeat, prudentia sancta claruit, temperantia discreta triumphavit.

62. Erat corde humilis, eloquio dulcis, affectu pius, opere strenuus, disciplina zelosus, corpore castus, animo quietus, oratione continuus, studio fervidus, prudentia cautus, devotione præcipuus, zelo discretus. *Orat. 8, in Conventu abbat. habita.*

RIBENÆUS.

63. Hereticis religiosior Plato ostenditur, qui eundem Deum et justum et bonum confessus est. Lib. 3, *advers. heres.* cap. 45, in prin.

S. ISIDORUS HISPAL.

64. Apud Græcos Origenes in scripturarum labore tam Græcos quam Latinos operum suorum numero superavit. Lib. 6, *Etymol.*, cap. 6.

65. Hieronymus sex millia librorum Origenis se legisse fatetur. *Ibid.*

66. Augustinus tanta scripsit, ut diebus ac noctibus non solum scribere ejus quisquam, sed nec legere quidem possit. *Ibid.*

67. Fulgentius Afor, Ecclesie Ruspensis episcopus, in confessione fidei clarus, in scripturis divinis copiosissime eruditus, in loquendo dulcis, in dicendo ac disserendo subtilis. *De Scriptor. Eccles.*, cap. 24.

68. Gregorius Papa Romanæ Sedis apostolicæ præsul, compunctione timoris Dei plenus, et humilitate summus : tantoque per gratiam Spiritus sancti scientiæ lumine præditus, ut non modo illi presentium temporum quisquam doctorum, sed ne in præteritis quidem par unquam fuerit. *Ibid.*, cap. 27.

69. Leander ex monacho Hispanensis Ecclesie constitutus episcopus, vir suavis eloquio, ingenio

prostantissimus, vita quoque tantum atque doctrina clarissimus : ut etiam fide ejus atque industria populi gentis Gothorum ab Arianismo ad fidem catholicam revertentur. *Ibid.*, cap. 28.

70. Sedulius poeta fuit evangelicus, orator facundus, scriptor catholicus. *Serm. 12, de Assumptione Dente Mariæ*.

S. ONO. ABB. CLVS.

71. Recessit Thomas : non decessit ; abiit, non obiit : mors enim, per quam mirificavit Dominus sanctum suum ; non est mors, sed dormitio, portus mortis et porta vite. *Epist. 27, ad Canonic. de morte S. Thomæ Cantuariensis*.

PETRES BLESENS.

72. A primitivis adolescentie moribus cepit Thomas, morum maturitate senescere, atque carnalis insolentiæ motus, vigiliis, jejuniis, disciplinis, cilicio et jugis continentia baltheo cohibere. *Prosec.*

73. Erat in populo Dei ductor et doctor, vite speculum, poenitentia forma, et sanctitatis exemplum.

74. Sic infuderat ei Deus sapientia spiritum abundanter : ut esset inter doctos doctor, inter sapientes sapientior, inter optimos melior, inter humiles socius, inter maximos major.

75. Erat præco verbi divini, tuba Evangelii, amicus sponsi, columba cleri, oculus caeci, pes claudi, sal terræ, patriæ lumen, minister Altissimi, vicarius Christi, Christus Domini.

76. Tota conversatio ejus erat schola honestatis, morum edificatio, et structura salutis.

77. Erat in judicio rectus, in dispensatione industrius, in præcipiendo discretus, in loquendo modestus, in consilio circumspiciens.

78. Erat parcissimus in cibo recipiendo, in donando largissimus, in ira pacificus, in carne Angelus.

79. Erat inter injurias masnetus, timidus in prosperis, securissimus in adversis, in elemosynis effusus, in misericordiis totus.

80. Erat religiosorum gloria, delicia plebis, timor principum, Deus Pharaonis. *Ibid.*

81. Beatus Augustinus primo fuit excelsus philosophus inter magnos nominatus, liberalium artium sagacissimus indagator. *Ibid.*, *serm. 32, de S. August.*

82. In tribus commendatur Job : in simplicitate, in rectitudine, in timore. Erat simplex per innocentiam, rectus ad justitiam, timidus ad cautelem ; simplex ad seipsum, rectus ad proximum, timens Deum. *Ibid.*, *super Job*, cap. 1.

83. Merito rectus erat Job, quem non inlambat elatio, quem non deprimebat iniquitas, quem adversitas non frangebat. *Ibid.*

84. Job fortissimus athleta Dei enituit, in s. PROSPER.

exemplum omni patientiæ productus, ut agonistico certamine principem totius militia diabolum superaret, fultus auxilio Dei. *De promiss.*, part. 1, cap. 22.

85. Sanctus Augustinus episcopus fuit acer ingenio, suavis eloquio, secularis literaturæ peritus, in ecclesiasticis laboribus operosus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni sua actione compositus, in expositione sua fidei nostræ catholicæ, in questionibus solvendis acutus, in revincendis hæreticis circumspiciens, in explicandis Scripturis canonicis cautus. Lib. 3, *de Vita contempt.*, cap. 31.

TERTULL.

86. Quis gentiliū sapientior Catone ? quis justior Scipione ? quis sublimior Pompeio ? quis felicior Scylla ? quis copiosior Crasso ? quis eloquentior Tullio ? *Apolog., advers. Gentes*, cap. 1.

S. THOMAS A VILLA-NOVA.

87. Beatus Hieronymus sapientiæ et eloquentiæ fuit miraculum, in linguis græca, latina, hebraica, et in sacris literis peritissimus, consilio et prudentia fertilissimus, sanctitate conspicuus, vita et moribus probatissimus. *Conc. 4, de Assumpt. P. M.*

88. Quam gloriosus apparuit ille Propheta regiū, quam spectabilis et admirandus : qui sic pugnavit ut nunquam crasse : sic oravit, ut nunquam pugnasse videatur. *Ibid.*

89. Sanctus Nicolaus erat orphanus pater, patronus viduis, pauperibus et egenis asylum, malis terrori, bonis amori, populo venerationi, principibus honori. *Conc. de S. Nicolao*.

VINCENT. LIRENSIS.

90. In Origene plura adeo præclara, adeo singularia, adeo mira extiterunt, ut inter initia habendam cunctis assertionibus ejus fidem, qui vis ille facile judicaret : nam si vita facit auctoritatem, magna illi industria, pudicitia, patientia, tolerantia fuit. *Prosec.*

91. Si genus vel eruditio, quid eo nobilior, qui primum in ea domo natus est, quæ est illustrata martyrio ?

92. Deinde pro Christo non solum patre, sed omni facultate privatus, tantum inter sanctæ paupertatis profectus angustias, ut pro nomine Domini confessionis sæpius affligeretur.

93. Neque vero hæc in illo sola erant, sed tanta etiam vis ingenii tam profundæ, tam acris, tam elegantis, ut omnes pene multum longæque superaret.

94. Tanta doctrine ac totius eruditissimæ magnificentia, ut pauca forent divinæ, pene fortasse nulla humane philosophiæ, que non penitus assequeretur : ejus scientiæ cum græca cederent, hebræa quoque elaborata sint.

95. Eloquentiam vero quid memorem ? ejus

fuit tam amena, tam læta, tam dulcis oratio, ut ex ore ipsius non tam verba quam mella quedam fluxisse videantur. In *Convulatorio*, cap. 23.

96. Sicut Origenes apud Græcos, ita Tertullianus apud Latinos, omnium facile princeps judicandus est. *Prosec.*

97. Quid enim hoc viro doctius ? quid in divinis atque in humanis rebus exercitatus ? Nempe omnem philosophiam, et cunctas philosophorum sectas, auctores, assertoresque sectarum, omnesque eorum disciplinas, omnem historiæ ac studiorum veritatem, mira quadam mentis capacitate complexus est.

98. Ingenio tam gravi ac vehementi excelluit, ut nihil sibi pene ad expugnandum prosumerit, quod non ut acumine irruerit, aut pondere eliserit.

99. Jam orationis suæ laudes qui exequi valeat ? cujus quot pene verba, tot sententiæ sunt : quot sensus, tot victorie. *Ibid.*, cap. 24.

100. Basilius pastor acceptabilis Ecclesie populi, regalis sacerdotii consors, circumamictus veritate Christi, ovium aries, divina fidei magister inclytus, qui vivens et post obitum magnis coruscavit miraculis. Lib. 1, in fin. *Prologi vite S. Basilii*.

SENTENTIA PAGANORUM.

101. Sapientissimus philosophorum, princeps et magister est Plato. *De Consolat.*

102. Nihil illo viro scilicet Cicerone, gravius nihil suavis, nihil eloquentia sua dignius. Lib. 1, *Controvers.*

IN VITIS PATR.

CICERO.

SENECA.

VIRGINITAS.

Etymologia. Virginitas dicitur quasi virilitas. Virgo dicitur quasi virago : virago dicitur a viro, vir autem a virtute. Part. 3, tit. 2, cap. 1, § 1.

Definitio. Virginitas est continentia, qua integritas carnis ipsi Creatori animæ et carnis vovetur, consecratur, et servatur. *De sancta Virginitate*, cap. 3.

Virginitas quid aliud est, quam future vite gloriosa meditatio ? *De bono pudicitie*, cap. 3.

Virginitas est perpetua animi, et corporis integritas. *De script. terminor.*, cap. *Temperantia*. Virginitas definitio est sanctam esse corpore et spiritu, qua nihil prodest carnem habere virginitatem, si mente qui nupsit. *Epist. 1, adversus Hebræum*.

Virginitas est quedam specialis virtus, qua aliquis se immunes ab experimento venereæ voluptatis conservat, et se perpetuo conservare proponit. 2, 2, quæst. 152, art. 3.

COLLECTOR.

S. ANTONIUS.

S. AUGUST.

S. CYPRIAN.

JOAN. GERS.

S. BERNON.

S. THOMAS AQUINAS.

SENTENTIAE PATRUM.

AMBROS.

1. Non ideo laudabilis virginitas, quia in Martyribus reperitur, sed quia ipsa Martyres faciat. Lib. 4, de *Virgin.*

2. Virgo est quae Deo nubit; meretrix quae Deos facit. *Ibid.*

3. Beatae virginis, quas non illecebra sollicitat corporum, non colluvio praecipitat voluptuam. *Ibid.*

4. Tantum habet virginitas admirationis, ut eam etiam leones mirentur. Lib. 2, de *Virginib.*

5. Tolerabilis est mentem virginem, quam carnem habere: utrumque bonum, si liceat; si non liceat, saltem non homini casta, sed Deo simus. *Ibid.*

6. Aperite aures, virginis Dei, virgo proposita potest, adulterari non potest. *Prose.*

7. Ubiunque virgo est, Dei templum est: nec lupanaria infamant virginitalatem, sed virginitas etiam loci abhorret infamiam. *Ibid.*

8. In virginibus pudor ornat aetatem, taciturnitas commendat pudorem. Lib. 3, de *Virgin.*

9. Virgo si amat, animo peccat: si amatur, et facit. *Ibid.*

10. Virginem prius gravitas sua nuntiat, pudore obvio, gradu sobrio, vultu modesto, et praenuntia integritatis antea signa virtutis. *Prose.*

11. Non satis probabilis virgo est, quam requiritur, cum videtur. *Ibid.*

12. Virgo, quam Christum requirit, non debet esse vulgaris, non debet esse in foro, non in plateis voce querula, gressu lubrica, facili audita, vilis aspectu. *Ibid.*

13. Integritas corporis expetenda vobis est, quam ego pro consilio suadeo, non pro imperio praecipio. *Prose.*

14. Sola est enim virginitas, quae suaderi potest, imperari non potest: res magis voti, quam praecipi est. In *exhort. ad Virgin.*

15. Prae cantoris in virgine praecellere debet studium sobrietatis: sobrietatem dico, non solum vini abstinentiam, sed et corporalis lasciviam, quae gravius quam vino inebriamur. *Ibid.*

16. Custodi virgo vias tuas, ut non delinquas in lingua tua: etiam bona loqui, plerumque crimen est virgini. *Ibid.*

17. Virginitas adolescentiam decet, juventutem ornat, amplificat senectutem. *Prose.*

18. Omniae aevi habet justitiae suae canos, maturitatem gravitatis, velamen pudoris; qui devotionem non impedit, religionem auget. *De Viduis.*

19. Magna pia virginum libertas, quae septa agnibus persecutorum, inter maxima pericula

integritatis et vite nequaquam inclinata est. Lib. 2, epist. 7, ad *Simplician.*

20. Non est virginitas, quam pretio emitur, non virtutis studio possidetur. Lib. 5, epist. 31, ad *Vasentinian. imperatorem.*

21. Bonus hortus est virginitas, quae plurimos bonis ferat fructus odoris. *Prose.*

22. Hortus clausus, quia undique vallata est muro castitatis: fons signatus, eo quod virginitas sit fons et origo pudicitiae. Lib. 19, epist. 82, ad *Vercellens. Eccles.*

23. Virgo Domini suis est nexa fuleris ad sui probationem, nec alienis dotibus eget, ut se virginem probet: nec abditorem occultorumque inspectio, sed obvia omnibus modestia ad stipulatur integritati: non enim placet Deo, quam non suorum gravitas morum probat. Lib. 8, epist. 64, ad *Syagrium Veronensem episcop.*

24. Illa virginitas hostia vera Christi est, cuius nec mentem cogitatio, nec carnem libido maculerit. Super 1 *Cor.* vii, in illud: *Ut sit sancta et corpore et spiritu.*

25. Virgo sit virginis et auditus, et visus, et gustus, et tactus, et odoratus, motusque omnis. Part. 3, tit. 2, cap. 2, § 7.

26. Omnis virgo continens, si curam suam collocet in mundanis, ejus rei cura, illi pro marito est, sive possessiones, sive alias substantias sollicitudine sua amplectantur. *De Virginit.*

27. Magna eonomia virginis sunt. O virginitas opulenta infidelium! o virginitas corona immarcescibilis! o virginitas, templum Dei, et domicilium sancti Spiritus! *Prose.*

28. O virginitas margarita speciosa, vulgo inconspicua, et quae non nisi a paucis invenitur! *De Virginitate.*

29. Generosius est in carne imitari vitam Angelorum, quam ex carne adhuc numerum angore mortalium. *Prose.*

30. Haec est uberior foecundiorque felicitas, non ventre gravescere, sed mente grandescere; non lactescere pectore, sed corde candescere: non visceribus terram, sed ocelum orationibus parturire. Epist. 179, ad *Proban.*

31. Virginitas utroque bono praecelsior est, quia et naturam vincit et pugnam: naturam, corporis integritate; pugnam, pace castimonie, quae pro solo amore pudicitiae in pace est. *De Ecclesiasticis dogmatibus.*, cap. 65.

32. Magnum magnique honoris meritum apud Deum fidelis et pia virginitas habet, quia isto jam tempore continentis ab amplexu, cum ex omnibus gentibus ad implendum Sanctorum numerum largissima suppetat copia, percipiende sordidae voluptatis libido non sibi vendicat, quod jam

sufficienda proliis necessitudo non postulat. Lib. 9, de *Genesis ad litt.*, cap. 7.

33. Sexagesimus fructus, virginum est. Lib. 4, *Questionum Evang.*, quaest. 9, super illud *Matth.* xii: *Aliud septuagesimum.*

34. Tota iusticia haec est, virginitas, sacerdotium, et martyrium. Lib. 4, de *Mirab. sacrae Scripturae*, cap. 3.

35. Virginalis integritas et per piam continentiam ab omni concubitu immunitas, Angelica portio est, et in carne corruptibili incorruptionis perpetuae meditatio. *De sancta Virginit.*, cap. 13.

36. Melior est in scriptura Dei, veritas Dei, quam in cuiusquam mente et carne virginitas hominis. *Ibid.*, cap. 18.

37. Non ipsa, quia virginitas est, sed quia Deo dicata est, honoratur. *Ibid.*, cap. 8.

38. Spiritualis est etiam virginitas corporis, quam vovet et servat continentia pietatis. *Ibid.*

39. Simulare non debet virgo humilitatem, sed exhibere. *Ibid.*, cap. 43.

40. Virgines possunt esse, et pudica non esse, si contaminata voluntate moechantur. Lib. 4, *contra Julian.*, cap. 3.

41. Pudicitia est res animi, virginitas corporis: denique illa integra in animo permanente, potest ista de corpore violenter auferri: et cum ista integra manet corpori, potest illa in animo lasciviam voluntate corrumpi. *Ibid.*

42. Melior est virgo humilis quam maritata humilis: sed melior maritata humilis, quam virgo superba. Super *Psal.* lxxv, vers. 11.

43. Quid prodest integra caro mente corrupta? melius est humile conjugium, quam superba virginitas. Super *Psal.* xcix, exposit., vers. 4.

44. Paucorum est virginitas in carne, omnium debet esse in corde. Virginitas carnis, corpus intactum est: virginitas cordis, fides incorrupta. Super *Psal.* cxlvii, exposit., vers. 2.

45. Virginitas mentis est integra fides, solida spes, sincera charitas. Tract. 13, super *Evang. Joan.*, de cap. 3.

46. Sicut membrum corporis violatur in quodam loco, sic seductio lingua violat virginitalatem cordis. *Prose.*

47. In mente non corrumpitur, qui non vult sine causa tenere corporis virginitalatem. *Ibid.*

48. Virginitas in corpore, paucarum feminarum est. *Ibid.*

49. Dominica virgo debet agnoscere quibus praecceptis conveniat insistere, vel a quantis vitis debeat abstinere se, si vult et in saeculo posita cum Deo, et cum eodem post huius vitae resolutionem in claritate coelesti regnare. *De sobriet.*, cap. 2.

50. Dominica virgo primitus publicos debet vi-

tare conspectus, et platearum frequentiam declinare, atque in domo posita lanificio insistere, vel lectioni divinae. *Ibid.*

51. Dominica virgo nec ornatu capitis, nec habitu comae, nec oculis erectis aut laetis, sed prout ad terram cum vultu procedat, ne in serviles durata amores (etsi ipsa non precat) alia causa perditionis existat. *Ibid.*

52. Dominica virgo ab omni inverecundo sermone vel risu se debet penitus abstinere, et cum silentio et disciplina omnem vitam suam ornare. *Ibid.*

53. Dominica virgo aut sermone garrula, aut loquacitate verbosa, vel curiositate superflua, casta non potest judicari, imo prostituta, ad luxuriam alios magis accendit. *Ibid.*

54. Dominica virgo nulli se viorum coequalibet aetatis sine gravissimum mulierum praesentia singulari habitaculo vel colloquio credit: et cum sola in tabernaculo consistit, clausis super se januis sedeat; nullique virorum pulsanti facile januam suam pandat, ne forte in suspicionem turpissimam, aut in pudoris sui naufragium cadat. *Ibid.*

55. Dominica virgo in locis, in quibus viri eunt, non debet accedere, ne ipsa se velut scortum creditur suis corruptoribus praebeis. *Ibid.*

56. Dominica virgo male docentis miserabilis: quae vitae foemine, aut aliquando sinistra opinionis vexate, consortium colloquiumque declinet. *Ibid.*

57. Dominica virgo ob extinguendas libidinis, vel omnis lascivie flammam, jejuniis et abstinentiae debet operam dare, orationibus die noctaque insistere, si cupit, et laqueos et insidias diaboli insidiantis evadere, et ad promissa virginitalis praemia pervenire. *Ibid.*

58. Dominica virgo ab omnibus illecebris gulae abstinens esse debet, et parco victu vel potu debet esse contenta, et honesta taciturnitate semper ornata. *Ibid.*

59. Dominica virgo ne quid pravum, aut scurrile, aut simulate loquatur, et omne mendacium ex ore suo penitus eradicit. *Ibid.*

60. Dominica virgo convivia, quibus viri miscuntur, interesse declinet, ne concupiscentia peccatum secum inter pocula loquentibus viris importet. *Ibid.*

61. Dominica virgo motibus, flexibusque salutarium, omniumque virilium iudiciorum, quantum potest; vultum suum avertat, ne cuiuslibet eorum repentino amoris telo percussa graviter incipiat interire. *Ibid.*

62. Dominica virgo non tantum ne super-

bia litiget caveat, sed etiam a superbientibus et litigantibus, quantum potest, procul abscedat. *Ibid.*

63. Dominica virgo nec sermonis iactantia, nec divitis, nec generis nobilitate se debet extollere : sed in humilitate et paupertate spiritus Christo accepto debet quandiu vixerit permanere. *Ibid.*

64. Dominica virgo, quæ secundum proprias vires nulli melum porrigit, non potest ancilla Dei vel dici vel credi. *Ibid.*

65. Dominica virgo, quæ pudoris sui custodiam gerere nititur, nec incesso notabili, nec nutu aut dicto molli, nec otiositate verbi nec corpore, nec mente debet omnino peccare. *Ibid.*

66. Nulli virginitas servitium succumbit, quam illum diligit qui humano generi attulit libertatem. Serm. 6, de *Nativitate*.

V. BEDA.

67. Carnis virginitas quam sit cœlica virtus : non prodest cuiquam sine mentis virginitate. In suis *Proserbis*, verbo *Carnis*.

S. BERNARD.

68. Optimus et Angelis valde virginitatis ornatus, qui, et Angelis potest esse invidiosus. *Prosec.*

69. Ornatus ille nullius facile aut eodit injuriis, aut patet insidiis : adversus hujusmodi nil furis calliditas, nil furentis crudelitas potest; nec a tineis roditur, nec vetustate corrumpitur, nec consumitur usu; in morte vivit, nimirum animares est, non corporis, et ob hoc simul cum anima de corpore abiit, non obiit cum corpore. Epist. 413, ad *Sophiam virg.*

70. Virgines corpore et non mente, non sunt prudentes, sed fatuæ. Serm. 24, ad *Sarorem*.

71. Duplicatum est bonum virginitatis, quia in hoc mundo sollicitudine caret sæculi, et in futuro præmium castitatis recipiet. *Ibid.*

72. Nihil valet virginitas carnis, ubi non est integritas mentis. *Ibid.*

73. Nihil prodest virginitas carnis, ubi habitat iracundia mentis. *Ibid.*

S. CÆSARIUS

ARELAT.

74. Cavele ne a vobis virginitatis bonum pereat, cui facere nihil potestis ut redeat. *Prosec.*

75. Non enim habent quid faciant, ut virgines esse non possint. *Epistola ad quosdam*.

CASSIODOR.

76. Quid proderit cuique corpus intactum servare si contingat integritatem fidei non habere? Super *Psal.* xv, vers. 16.

S. CYPRIAN.

77. Quo sublimior virginum gloria est, eo major cura est. De *disciplina et habitu virgin.*, cap. 2.

78. Virginitas flos est ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiaspiritualis, illustrior portio gregis Christi. *Ibid.*

79. Virgo non esse tantum, sed et intelligi debet et credi, ut nemo cum virginem videt, dubitet an virgo sit. *Ibid.*, cap. 3.

80. Virginitas neutri sexus est, virginitas est perseverans, virginitas est voluptatum triumphus. De *Dono pudicit.*, cap. 3.

81. Virginitas felix quod est extra partus dolorem : felicior autem, quod est extra funerum filiorum calamitatem. *Ibid.*

82. Virginitas quid aliud est, quam soluta libertas? matrum non habet dominum, et ab affectionibus omnibus libera est. *Ibid.*

83. Conjugio melior est continentia, et virginitas excellitior. De *Nativitate Christi*, cap. 5.

84. Virginitas cupidinem domat, mentem rectificat, concupiscentiam subigit, desideria aridiora extinguit, artus debilitat, corpus ancillat. De *singulari clerici*, cap. 22.

85. Divina quædam res est virginitas, et tantquam in virtutibus existit. Lib. *contra Manich.*

86. Turpissima illius est facies, cujus violata est virginitas. Ad *Monachos*, parones. 1.

87. Quanto quis plenior habet virginitatem, tanto plenius et perfectius ejusdem virginitatis possidet nomen : in illa quippe nihil minus habet ad vitam, in hac autem amplius aliquid acquirit ad gloriam. Epist. 3, ad *Proban*, cap. 6.

88. Corporalis virginitas, etiam Deo dicata, si virginitatem non servaverit cordis, nihil proderit in corpore custodia, si spiritalis castitas fuerit in mente corrupta. *Ibid.*, cap. 6.

89. Læsa virginitas condonari solet, sed redonari non valet. Serm. 40, super *Cant.*

90. Virginitas soror est Angelorum. In *Deer.* *Gratiarum*.

91. Virginitas stultis nihil profert castitas carnis, quibus deficit lumen interne puritatis. Super *Exod.*, cap. 28.

92. Qui abrenuntiat conjugio virginitatem Domino consecravit, mores oportet virginitate condignos ostendant. *Prosec.*

93. Altor professio virtutis, altorem debet tenere viam vivendi. Super *III Reg.*, cap. vi.

94. In Ecclesia primum locum virginitas tenet, secundum continentia, tertium conjugalis vita, ultimum conversio peccatorum. Lib. 4, in *I Reg.*, cap. xv.

95. Aurea virginitas non est, si foris est, et intus non est. *Ibid.*, lib. 6, cap. 1.

96. Candida vita est mentis incorruptio, et flos virginitatis. Homil. 6, super *Ezech.*, super illud *Luc. xvii* : *Ager est hic mundus*.

97. Nihil magnum quid esset virginitas, si non pulchro puichrius foret. Orat. 28.

DUTH.

ALEX.

S. EPHEM.

S. PULGENT.

S. GILBERT.

ANGUS.

GLOSA

DEGR.

GLOS. ORD.

S. ORSOL.

MAGNUS.

S. GREGOR.

NAL.

98. Oculis scortans, nequaquam virginitatem custodit. *Ibid.*

99. Virgo sis oculis, virgo sis auribus atque. In *car.* ad *Virgin.*, et hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 27.

100. In animo virginali, rore cœlesti et jejuniorum rigore, calor puellaris extinguitur; et in humano corpore, Angelorum impetratur conversatio. Epist. 8, ad *Demetriad*.

101. Contra naturam, imo ultra naturam est, non exercere quod nata sis, interficere in te radicem tuam, et sola virginitatis poma decerpere : necire thorum, omnem virorum horrere contactum, et in corpore vivere sine corpore. *Ibid.*

102. Virgo nesciat præterita, fugiat presentia, futura desiderat. Epist. 42, ad *Gaudentium*.

103. Audacter loquar : cum omnia possit Deus, suscitare virginem non potest post ruinam : valet quidem liberare de pena, sed non vult coronare corruptam. Epist. 22, ad *Eustoch.*

104. Perit mente virginitas. *Ibid.*

105. Piget dicere; quot quotidie virgines mutant quantas de suo gremio mater perdat Ecclesia, super que sidera inimicus superbus ponat thronum suum : quot petras exeret, et habitat coluber in foraminibus earum. *Ibid.*

106. Sepe quando festiva et lepide volunt virgines videri, ubi se mero ingurgitaverint, ebrietati sacrilegium copulant. *Ibid.*

107. Eva in paradiso virgo fuit, tua igitur (virgo) regio, paradisi est : serva quod nata es, et die, revertere anima in requiem tuam. *Ibid.*

108. Vas aureum et argenteum, non tam charum Deo est, quam templum corporis virginalis. *Ibid.*

109. Grandis labor, sed grande præmium, esse quod martyres, esse quod Apostoli, esse quod Christus est virgo : teipsam considerans, noli in allerius ruina, sed in tuo opere gloriar. *Ibid.*

110. Memento quia in medio laqueorum ambulas, et multas veterane virgines castitatis indubitate, in ipso mortis limine coronam perdere. *Ibid.*

111. Ideo plus amat virgines Christus, quia sponte tribuunt quod sibi non fuerat imperatum. *Adversus Iovian.*

112. Illa virginitas hostia Christi est, cujus nec mentem cogitatio, nec carnem libido maculavit. *Ibid.*

113. Difficilis res est virginitas; et ideo rara, quia difficilis. *Ibid.*

114. Virginitatem in cœlum fero, non quia habeam, sed quia magis miror, quod non habeo. Epist. 2, ad *Pammach.*

115. Prima est virginitas a prima natiuitate, secunda virginitas a secunda natiuitate. *Ibid.*

116. Virgo a viro, non vir a virgine generatur. *Ibid.*

117. Ornatur morum sanctitate virginitas, et perfectum gradum vitæ perfectio subsequatur. Epist. 1, ad *Demetriad*.

118. In carne Angelicam vitam acquirere, majus est meritum, quam habere : esse Angelum, felicitatis est : esse vero virginem, virtutis. Profecto in carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed cœlestis. Epist. 10, ad *Paulam et Eustoch. de Assumpt. B. M.*

119. Habetis, virgines, sponsum virginem, virginitatis et castitatis amatorem, qui matrem virginem ideo elegit, ut ipsa omnibus esset exemplum castitatis. *Ibid.*

120. Sit in te gravitas, honestas admirabilis, et stupenda verecundia, mira patientia, virginalis inessus, et vero pudicitia habitus. Epist. 14, ad *Mauritium filium*.

121. Quo virgines verecundior est sexus, animus debet esse modestior. *Ibid.*

122. Cave ne cui concupiscenti occasionem tribuas, quia sponsus tuus Deus zelans est : criminiosior est adultera Christi, quam mariti. *Ibid.*

123. Maxime inter lilia virginitatis satiat, et delectatur sponsus Christus, et aspectu pulchritudinis, et odore suavitatis, et tactu lenitatis. Super *Cant.*, cap. 2.

124. Virginitatis jugum pœnini impone, periculosa enim res est, quamque serrare difficile sit, cum coacta ac necessitate fit. Habet. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 27.

125. Quanta virginitatis dignitas, quam sublimis et magna ejus possessio ! Homil. 18, super *Gen.*

126. Ingens est virginitatis dignitas, non solum abstinere a nuptiis, verum etiam benignum esse et fratrum amantem, et primum ad commiserationem. Serm. 1, de *Verb. Apost.* : *Habentes eandem spirit.*

127. Virgo quæ rerum sæcularium curam habet, neque virgo, neque honesta est. Homil. 19, super *I Cor.*

128. Anima incorrupta, virgo est; etiamsi virum habeat, virgo est virginitate vera atque mirabili. Homil. 38, super *Epist. ad Hebr.*

129. Virginitas corporis, animo virginitatis pedissequa est. *Ibid.*

130. Nihil tam indignum est virgini, quam

HUGO CARD.

S. IGNATIUS

MART.

S. JOANNES

CHRYSOST.

opibus studere, ac negotiorum multitudine obvolvi. Habet. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 27.

S. JOANNES DAM.

131. Virginitas Angelorum munus est, ac peculiaris omnis incorporea natura nota. Lib. 4, de *Fide Orthod.*, cap. 25.

132. Bonum est matrimonium iis, quibus continentia deest: at melior virginitas, quae animae fecunditatem auget. *Ibid.*

S. ISIDORUS HISPAL.

133. Genium est bonum virginitatis; quia et in hoc mundo sollicitudinem saeculi admittit, et in futuro aeternum castitatis premium percipit. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 40, sent. 3.

S. ISIDORUS PELUSIOTA.

134. Virgo carne non mente, nullum premium habet in repositione. *Prosec.*

135. Nihil prodest incorruptio carnis, ubi non est integritas mentis.

136. Nihil valet virginem esse corpore eum, qui pollutus est mente. *Ibid.*, sent. 7.

137. Bonum est matrimonium, at melior virginitas: pulchra est luna, at sol praeclearior. Lib. 2, ad *Timoth. lector.*

PETRUS BLESENS.

138. Eas sponsalio amore sibi libentissime foderat Deus, quae saeculum non fodavit. *Prosec.*

139. Amator et zelator est virginitatis, qui nasci de virgine praecipit. Epist. 36, ad *Christianam sanctimonial.*

140. Gloria virginum est in fimbriis, et se usque in oram vestimenti, unguentum benedictionis infundit. *Ibid.*, epist. 55, ad *Adelthiam monial.*

S. PETRUS DAMIANUS.

141. Ubi sunt illae, quae dicunt: ego sum virgo, ego sum virgo? verbose, contentiose, suspectuose, superfluose, veste compositae, moribus dissipatae. *Prosec.*

142. Ego sum virgo, nescio enim virum, ignoro conjugium sit. O virgo! quam felix esses, quod habes in carne, servares in mente, custodires in actione.

143. Quid enim prodest solius carnis integritatem servare, et malignorum spirituum stupris mentis interiora corrumpere?

144. Quid jurat virginem esse, et exigentibus actionum meritis, nequaquam ad virginalis praemium pervenire?

145. Virgo carne non animo, virginitatis praemio non politur.

146. Aliud quippe est tentationum fortiter illecebris contraire, aliud eisdem blande irrepentibus, etsi non corpore, mente tamen enerviter cedere.

147. Fit plerumque Deo gratior ardens amore vita post culpam, quam securitate torpens virginis innocentia.

148. Illa virginitas perfecta est, quae reliquis virtutibus cingitur, qua vera mentis humilitate

conditur: quae non solum illibatam se servat in carne, sed etiam pudicam se custodit in mente. Serm. 46, de *Nativit. B. M. V.*

149. Omnis publicatio virginis bonae, stupri passio est. De *Virginitate velandis*, cap. 3.

150. Virginitas concupiscentia non latendi, non est pudica, quantum velis bona mente conetur, necesse est publicatione sui periclitetur. *Ibid.*, cap. 44.

151. Vera et tota et pura virginitas, nihil magis timet, quam semetipsam. *Prosec.*

152. Etiam foeminarum oculos pati non vult, alios ipsa oculos habet: confugit ad velamen capillis quasi ad galeam, quasi ad clypeum, quo bonum suum protegat adversus ictus tentationum, adversus jacula scandalorum, adversus suspiciones. *Ibid.*, cap. 45.

153. Nihil est virgini charius humilitate, nihil acceptius modestia, nihil perosius gloria, et studio hominibus placendi. *Ibid.*, cap. 46.

154. Oro te, virgo, vela caput tuum, indue armaturam pudoris, circumduc vallum vercundiae, murum sexui tuo strus, qui nec tuos emittit oculos, nec admittit alienos. *Ibid.*

155. Paucorum est vera virginitatis virtus, Super *Matth.*, cap. XIX, in illud: *Sunt Eunuchi*, etc.

156. Virgo Christi, si vis celesti sponso digne placere, stude flores virgineos, et munda lilia intus habere, et omnes sensus tuos foris a deceptionibus custodire. Serm. 27, ad *Novit.*, divis. 6.

157. Virginitas est primae virtutis indicium Deo proximum, similis Angelis, parens vitae, amica sanctitatis, via securitatis, domina gaudii, dux virtutis, fomentum et corona fidei, adminiculum, et subsidium charitatis. Lib. 1, *In vita S. Eugenio*, cap. 23.

Vide etiam tit. *Anima*, sent. 10; *Aspectus*, sent. 434, 432; *Conjugium*, sent. 26, 29, 30; *Judicium* in genere, sent. 23, 24; *Moria*, sent. 54, 495, 496, 498; *Mobus*, sent. 44, 45; *Nativitas Christi*, sent. 75, 87, 88; *Nobilitas*, sent. 60; *Nuptiae*, sent. 73; *Placere*, sent. 27; *Renovatio a peccato*, sent. 435; *Via*, sent. 5; *Victoria* in genere, sent. 27; *Virtutum connexio* in specie, verbo *Virginitas*; *Votum*, sent. 58.

VIRTUS IN GENERE.

Ethymologia. Ex eo virtus vocatur, quod suis virtutibus nitens non superetur adversis. Lib. 4, de *consolat. philos.*, prosa 7.

Virtus dicitur quasi vis intus: et haec vis consistit in aggressionem arduorum, in tolerantia adverserum, et in abstinentia placitorum. Lib. 5. In *Compendio Theolog. veritatis*.

TERTULL.

VIRTUS IN GENERE.

VIRTUS IN GENERE.

CASSIODOR. Virtus a viriditate dicta est, quae nescit aliquo laborare marcescere. Super *Psal.*, cxxxix, vers. 8.

ARISTOTEL. Virtus est hominis habitus, a quo bonus efficitur homo. L. 2, *Eth.*, ad *Nicomach.*, cap. 6.

Virtus est habitus electivus, in mediocritate consistens. *Ibid.*

Virtus est vis quaedam productiva, aut conservativa rerum bonarum. Lib. 1 *Rhetor.*, cap. 9.

CICERO. Appellata est a viro virtus: viri autem proprium maxime est fortitudo, cujus munera sunt maxime duo, scilicet mortis dolorisque contemptio. Lib. 2 *Tusc. quest.*

CATECHISM. *Definitio.* Virtus est qualitas animae, per quam bene vivitur, et qua nemo potest abuti.

S. AUGUST. Virtus est, quae bonum facit habentem, et opus ejus reddit bonum. Part. 4, tit. 5, de *Justitia*, cap. 15.

Virtus est ars bene recteque vivendi. Lib. 4, de *Civit. Dei*, cap. 21.

Definitio brevis et vera virtutis, ordo est amoris. *Ibid.*, lib. 15, cap. 22.

S. BONAV. Virtus est ordinatus secundum veritatis iudicium mentis affectus. Lib. 2, de *Profess. religio.*, cap. 21.

THEOPHILACTUS.

BONVSIVS CARPENS. Virtus est summa et vera nobilitas hominis, per quam suo Creatori assimilatur, complacet, et unitur. De *Profectu spirit.*, in proemio.

THOMAS A KEMP.

DAN. GERS. Virtus in genere, est bona inclinatio creature rationalis ad operationes naturae suae congruas laudabiliter exercendum. Part. 4, In *Descript. terminor.*

IN THEOPH.

Virtus rationalis seu naturaliter insita, est bona inclinatio creature rationalis, non acquisita, sed innata ad operationes naturae suae congruas laudabiliter exercendum. *Ibid.*

Virtus intellectualis acquisita, sumpta generaliter, est habitus cognitivus verus, inclinans animam ad operationes suas (ut intellectiva est) exercendum. *Ibid.*

Virtus moralis in genere, est habitus acquisitus laudabilis, jurans et elevans animam ad operationes suas intellectuales vel effectivas, elicitas vel imperatas laudabiliter exercendum. *Ibid.*

Virtus theologica est habitus a Deo solo infusus, elevans liberum arbitrium, id est, facultatem rationis, aut bonitatis, aut utriusque, ad Deum immediate objectaliter, et laudabiliter attingendum. *Ibid.*

BOETHIUS.

LACT. FIRM. Virtutem esse stoici aiunt, qui sola efficiat vitam beatam: nihil potest verius dici. De *divin. Inst.*, lib. 3, de *Falsa sapient.*, cap. 27.

S. DONAV.

Virtus est preferendum malorum fortis, ac invicta patientia. *Ibid.*, cap. 29.

MAURENT. Virtus est qualitas mentis bene dispositae, qua

bene vivitur, sine qua nullus laudabiliter conversatur. Part. 1, de *Ligno vitae*, tract. 4, de *Charitate*, cap. 2.

JUSTIN.

Quid est virtus, nisi vapor et emanatio virtutis Dei? Lib. 2, epist. 9, ad *Robertum Abbat.*

PETR. CELL.

Virtus est bona qualitas, seu habitus mentis, qua recte vivitur, et qua nullus male ulitur, et quam Deus in nobis sine nobis operatur. 1, 2, quest. 55, art. 4.

S. THOMAS AQUINAS.

Virtus est qualitas, quae facit bonum habentem, et opus ejus bonum reddit. *Ibid.*, quest. 55, art. 3, in argum. Et quest. 74, art. 1, in argum.

Virtus directe est dispositio quaedam alienius convenienter se habentis secundum modum suae naturae. *Ibid.*

Virtus est ordo amoris. 2, 2, quest. 23, art. 4.

CICERO.

Virtus est animi habitus, naturae modo rationi consentaneus. Lib. 2, de *Invent. Rhetor.*

Virtus est affectio animi constans, conveniensque, laudabiles efficiens eos, in quibus est. Lib. 4 *Tusc. quest.*

PLATO.

Virtus est habitus optimus mortalis animalis, per seipsum laudatus, habitus secundum quem id quod habet, bonum dicitur. De *Definit.*

S. FERNEA.

Divisio. In duas partes virtus dividitur, in contemplationem veri et in actionem. Contemplationem institutio tradit. Actionem, admonitio. Epist. 94.

Differentia. Omne vitium, est anima ingruidio: virtus vero, sanitatis rationem obtinet. Homil. 9, *Hexamer.*

S. BASILIUS MAGNUS.

Productio. Quatuor sunt matres virtutum: fides origine, charitas educatione, prudentia regimine, humilitas conservatione. Lib. 5, *Compendii Theolog. veritatis*, cap. 8.

S. BONAV.

Perspicuum est ex divitiis non existere virtutem, sed ex virtute divitias, et alia omnia bona hominibus, et privatim et publice proficisci. In *Apolog.*

PLATO.

Omnium bonorum vis et origo, in ipsa virtute est. Epist. 54.

Comparatio. Sicut falsis denarius nihil emitur boni, sic nec falsis virtutibus regnum caelorum comparatur. In *Paradiso animae*, part. 4, de *Virt.*, in prologo.

S. ALBERTUS MAGNUS.

Sicut vitia teguntur dolis, ita illustrantur libertate virtutes. Serm. 31.

S. PETRUS CRYSOLOG.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Qui virtuti derogat, et derogat cuius est virtus. Lib. 3, de *Virginitate*.

S. AMBROS.

2. Quo propior virtuti fueris, eo fortior eris. Lib. 7, epist. 34, ad *Syricum*.

3. Perfecta virtus habet quietis tranquillitatem et stabilitatem. Lib. 2, de *Jacob*, cap. 6.

4. Tolerabilius est amare virtutes, etsi implere

non possis, quam odisse virtutes, quibus nocere non possis. Super *Psalm.* xxxvii.

5. Maligna diaboli presidet, virtutibus Christus. *Ibid.*

6. Virtus certaminibus approbatur. Super *Psalm.* cxviii, serm. 10, vers. 3.

7. Sanctis una competit virtus, sed ejus quæ fuerit uberius, uberius est premium. Lib. 5, Super *Luc.*, cap. vi, in illud. *Beati pauperes, etc.*

8. Nulla sine labore virtus, quia labor processus virtutis est. Lib. 2, de *Cain et Abel*, cap. 2. 9. Qui deficit sibi, ut virtuti adhaereat, amittit quod summ est, accipit quod æternum est. Super *Psalm.* cxviii, serm. 11, vers. 1.

S. ANSELM. 10. Virtus virtuti accumulata prodest. De *Similitud.*, cap. 154.

S. ANTONIN. 11. Virtutes præditæ non manebunt. Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.

12. Nulla virtus vera potest esse simul cum luxuria, sed simul omnes corrumpit. Part. 2, tit. 5, cap. 1, § 11.

S. ANTONIUS ABBAS. 13. Adversarii virtutis veritati semper insidiantur. Epist. 2, ad *Frates*.

S. AEGUST. 14. Virtute privari, atque in vitium deficere, damnabile est. Lib. 9, de *Trinit.*, cap. 10.

15. Multi ex virtutibus in infernum, per elationem corruerunt. De *spiritu et anima*, cap. 56.

16. Tanto rectius majore supplicio dignum judicaveris animam, quanto magis vitiosus odit instrumenta virtutum. De *Patientia*, cap. 5.

17. Non est vera virtus, nisi quæ ad eum finem tendit, ubi est bonum hominis, quo melius non est. Lib. 5, de *Civitate Dei*, cap. 12.

18. Paucorum virtus ad gloriam et honorem vera via est. *Ibid.*

19. Noveris non officis, sed finibus a vitii discernendas esse virtutes. Lib. 4, contra *Julian.*, cap. 3.

20. Virtus etiam in homine sine dubitatione divina est. Lib. 1, contra *Academ.*, cap. 8.

21. Omnis virtus potest aliquid agere, nec cum non agit aliquid, virtus non est. De *Immortalitate anime*, cap. 3.

22. In animi bonis non invenis quidquam, quod magis sibi ex omni parte consentiat, quam virtutem. *Ibid.*

23. Virtus cæteras affectiones animi superat. *Ibid.*

24. Omnis virtus quanto melior atque sublimior, tanto firmitus invictiorque est. Lib. 4, de *Lib. Arb.*, cap. 10.

25. Nullus vitiosus animus, virtute armatum animum superat. *Ibid.*

26. Corpus qualecumque sit, animum virtute præditum non vincit. *Ibid.*

27. Tam facile est simulare, quam difficile habere virtutem. De *Mortibus Eccles.*, cap. 1.

28. Nemo dubitaverit, quin virtus animam faciat optimam. *Ibid.*, cap. 15.

29. Quanto magis est charitas in homine, tanto magis est virtute præditus: quanto autem minus, tanto minus inest ei virtus, et quanto minus inest virtus, tanto magis est vitium. Epist. 20, ad *Hieronym.*

30. Hic sunt virtutes in actu, in cælo in effectu: hic in opere, ibi in mercede; hic in officio, ibi in fine. Epist. 52.

31. Virtus est interioris hominis pulchritudo. Epist. 222.

32. Virtus dea non est, sed donum Dei. Lib. 4, de *Civitate Dei*, cap. 20.

33. Virtutes habenti, magna virtus est contemnere gloriam. *Ibid.*, lib. 5, cap. 19.

34. Non est vera virtus, quando gloriæ servit humana. *Ibid.*

35. Vita deformis est, ubi virtus servit dominæ voluptati, quamvis nullo modo hæc dicenda sit virtus. *Ibid.*, lib. 49, cap. 4.

36. Non omnis vita, sed sapiens vita virtus est: qualiscunque enim vita sine ulla virtute potest esse: virtus vero sine ulla vita non potest esse. *Ibid.*, cap. 3.

37. Veræ virtutes nisi in eis, quibus vera inest pietas, esse non possunt. *Ibid.*, cap. 4.

38. Virtutes cum ad seipsas referuntur; nec propter aliud expetuntur, tunc superbae sunt; et ideo non virtutes, sed vitia judicanda sunt. *Ibid.*, cap. 25.

39. Premium virtutis erit Deus, qui virtutem dedit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 30.

40. Si sitis, bibe virtutem. De *Epicuro*, cap. 8.

41. Virtutis exercitatio, pretiosa possessio est habenti, et jucundissimum spectaculum his, qui in ipsam incidunt. Epist. 42, ad *Maxim. Phalos*.

42. Alterius virtutis ope, virtus indiget omnis. In suis *Proc.*, verbo *Alterius*.

43. Vitii dediti non possunt virtutibus ditari. *Ibid.*, verbo *Vitii*.

44. Verecundiam abjiciens, omnes simul virtutes abjicit. *Ibid.*, verbo *Verecundiam*.

45. Perfecta virtus non est sine cognitione veritatis, nec veritas sine amore virtutis. Sermon. 1, super *Salve Regina*.

46. Virtutes medium tenent; si vel ultra, vel infra quam oportuerit fiat, a virtute disceditur. Sermon. de *Donis Spiritus sancti*, cap. 5.

47. Sicut stellæ in nocte lucent, in die latent: sic vera virtus, quæ sæpe in prosperis non apparet, eminet in adversis. Sermon. 27, super *Cant.*

48. Quam rara virtus est, aliena non invidere virtuti! *Ibid.*, serm. 49.

49. Virtus exercitata clarior est, eoque probatio, quo officiosior. *Ibid.*, serm. 85.

50. Virtus in pace acquiritur, in pressura probatur, approbatur in victoria. Epist. 125, ad *Episcopos Aquitanie*.

51. Vera virtus finem nescit, tempore non clauditur, relinquit quisque virtute quod amisit in tempore. Epist. 253, ad *Abbat. Garin.*

52. Virtus vult doceri cum humilitate, quæ cum labore, haberi cum amore. De *vita solit.*

53. Virtus filia est rationis, sed magis gratiæ. *Ibid.*

54. Vis virtutes augere? prodero noli. De *Interdono*, cap. 48.

55. Sicut glacies calore dissolvitur, ita virtus ore laudantis. *Ibid.*

BOETIUS. 56. Imperante florentique nequitia, virtus non solum præmiis caret, verum etiam sceleratorum pedibus subjecta calcatur, et in locum facinororum supplicia luit. Lib. 4, de *Consolat. philosoph.*, prosa 1.

S. BONAV. 57. Quælibet virtus flos est anime; flos est humilitas, flos est patientia, flos est lili castitas. Sermon. 4, infra *Octav. Nativitat.*

58. Thesauri virtutum in area cordis claudendi sunt sera humilitatis. Sermon. 2, fer. 2, post *Pascha*.

59. Nulla est virtus, quæ ex appositione sui contrarii non minor reddatur, sicut ex appositione sui similis roboratur. Sermon. 8, de *SS. Apost.*

60. Virtus est armatura tam fortis, quod omnia vincit, et nunquam vincitur vel superatur. Tit. 5 *Diabo*, cap. 1.

61. Laudabilis est virtus, quia magnæ est dignitatis, Christum enim doctorem habuit: quia magna sublimitatis, altissimis enim est defixa radicibus: quia magnæ jucunditatis, quia magnæ retributionis, quia magnæ utilitatis, quia magnæ securitatis. Lib. 5, *Compend. Theolog. virt.*, cap. 9.

62. Cibis anime virtutes sunt. Sup. *Psalm.* lxxx.

S. BRUNO. 63. Virtus que habet infirmitatem contrariam, eum qua legitime certet, ut postea coronetur, perfecta est. Super *II Cor.* xii.

S. BRUNO. 64. Sancti ditantur virtutibus, non dominantur. Super *Psalm.* lxxxviii, vers. 7.

65. Mors criminum, vita virtutum. Epist. 2, ad *Donat.*, cap. 3.

CLASSOPOL. 66. Aspera est ac difficilis ad virtutem via, nec multis pervia: iis vero tantummodo plana et facilis, qui per eam contento cursu pergunt, neque quidquam metuentes cum laboribus luctantur. Homil. 19, de *Festis Paschal.*

S. CEBELLES ALEX. 67. Via virtutis, iis qui veritatem amare incipiunt, aspera et molesta apparet, iis vero qui medium ejus transire possunt, tota lenis et expedita ostenditur. De *perfect. spirit.*, cap. 93.

68. Non potest bene judicare de operibus virtutis, qui habitum virtutis non habet, actus namque virtutis ex virtute procedit. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 2, art. 5.

69. Virtus laudata augetur in bonis. Super *Epist. ad Philipp.*, cap. 4, art. 4.

70. Vestimenta anime virtutis sunt, quibus mens decoratur, et contra frigora vitiorum, atque ardore concupiscentiarum ac tentationum munitur. Super *Apocalyp.*, cap. 3, art. 4.

71. Ab excolenda virtute non te deterreat labor, absque labore enim virtus comparari non potest. De *Recta vivendi ratione*, cap. 23.

72. Virtus rogalis purpure similis est, cui nihil alienum attoxi potest. De *Humilit. comparanda*, cap. 59.

73. Quantum a vitio recesseris, tantum virtutibus propinquabis. Homil. 3 *Epiphani.*

74. Longe damnosus et periculosus est abuti, quam carere virtutibus: nec major est virtus, bona querere, quam parva mereri. In suis *Opusc.*, oraculo 14.

75. Virtutes ipsæ suapte natura intus in animo locatæ sunt. Sermon. 22, super *Cant.*

76. Anima sine virtutibus corrumpit. In *Decret. Gratiani*.

77. Virtus est medium vitiorum: sed in omnibus medium servare, ultra hominem est; ideoque summe virtuosus nemo dicens est. In suis *Decret. Gratiani*.

78. Decet ut qui majoris est gradus, pluribus virtutum acibus mirandus fulgeat. Super *Exod.*, cap. 28.

79. Altior professio virtutis, altior debet tenere viam vivendi. Super *III Reg.*, cap. 716.

80. Proprium est hominum virtute carentium, ut illius adoptionem molestam et arduam credant, ut propemodum a nemine possit haberi. Super *Job*, cap. xv.

81. Virtutibus non ditatur, cuius mentem non inhabitat Deus. *Ibid.*, cap. 45.

82. Per adversa, virtutum merita patofunt. *Ibid.*, cap. 33.

83. Ad summam virtutum non potentia venit, sed humilitate. Super *Luc.*, cap. xxii.

84. Necessè est ut perfectus vir quisque prius virtutibus mentem exerceat, ut hanc postmodum in horreo quietis condat. Lib. 6 *Moral.*, cap. 17.

85. Magnum est animi turbati solatium, ut pulsatus vitii, cum se quasi nudari virtutibus conspiciat, ad solam misericordie spem recurrat, et eo

S. DIONYS.

DIONYSIUS CARTHUS.

S. EPHEM.

S. EUSEBIUS EMISENUS.

S. FRANCIS ASSISIENSIS.

GILBERTUS ANGLUS.

GLOSS. DEB.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS MAGNUS.

se nudari non sinat, quo se a virtutibus humiliter nudum putat. *Ibid.*, lib. 2, cap. 27.

86. Nisquis virtute aliqua pollere creditur, tunc veraciter pollet, cum vitis ex aliqua parte subiacet: nec si ex alia vitis subditur, non hoc est solidum, ubi stare putatur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 1.

87. Virtus cum indiscrete tenetur, amittitur: cum discrete intermittitur, plus tenetur. *Ibid.*, lib. 23, cap. 6.

88. Sicut fabrica columnis, columnæ autem basibus imitantur: ita vita nostra in virtutibus, virtutes vero in intima intentione, subsistant. *Ibid.*, num. 43, super illud *Job xxxviii: Super quo bases illius, etc.*

89. Pravi quo plus se quasi in virtutibus erigunt, eo in gloria inanis foveam profundius cadunt. *Ibid.*

90. Ipsa virtus ante Dei oculos virtus non est, dum abscondit quod displicet, prodit quod placet. *Ibid.*, lib. 24, cap. 43.

91. Quibusdam sepe magnitudo virtutis occasio perditionis fuit, ut cum de confidentia virum inordinate securitate securi sunt, inopinante per negligentiam morentur. Part. 2 *Pastor.*, cap. 1.

92. Virtus dum vitis remittitur, quadam delectatione ejus sibi metipsum animus blanditur. *Ibid.*

93. Fiducia suæ pulchritudinis animus attollitur, cum de virtutum meritis læta apud se securitate gloriatur. *Ibid.*

94. Unusquisque tanto melius ad culmen virtutum pervenit, quanto per negligentiarum circulus non divertitur. Lib. 5, in I *Reg.*, cap. n.

S. GREGOR.
NAZ.

95. Virtus pretium non curat, sed solum ad id quod honestum est respicit, quo permaneat virtus. Orat. 26.

96. Noli parva lancea virtutem ponderare. Et hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 19.

S. GREGOR.
NYSS.

97. Domino caret virtus, et est voluntaria, et ab omni necessitate libera. Homil. 5, super *Cont.*

HAYMO.

98. Frequenter virtus que sine observatione agitur, in vitium convertitur. Serm. *Dom.* 20, post *Pent.*

S. HIERON.

99. Virtus semper invillia patet. Epist. 8, ad *Demetriad.*

100. Philosophorum sententia est; moderatas esse virtutes: excedentes autem modum alique mensuram, inter vitia deputari. *Ibid.*

101. Non auro templa fulgentia, non gemmis altaria distincta, sic Deum delectant, ut anima ornata virtutibus. Epist. 14, ad *Celantiam.*

102. Aliud est virtutem habere, aliud virtutis similitudinem: aliud est umbram sequi, aliud veritatem. *Ibid.*

103. Cæta virtus, et conscientio fata secreto Deum solum iudicem respicit. Epist. 30, ad *Oecum.*

104. Multi virtutis umbram, veritatem ejus sequuntur pauci. Epist. 1, ad *Demetriad.*

105. Nunquam virtus documentis eruditur melioribus, cum perierint maximarum exempla virtutum. Epist. 6, ad *Amicum.*

106. Ad summitatem virtutum non potentia, sed humilitate venitur. Lib. 3, super *Matth.*, cap. xx, can. 2, num 203, super illud: *Quicumque voluerit, etc.*

107. Sine Christo omnis virtus in vilio est. Lib. 2, super *Epist. ad Galat.*, cap. iii, super illud: *Justus ex fide vivit.*

108. Minus periculosum est virtutem perdere, quam de virtute superbi. *Prose.*

109. Qui virtutem perdit, saltem detrimentum suum agnoscit: qui autem de virtute superbit, damnum tolerat, et ignorat. Super *Thren.*, in illud n: *Vide Dominus, etc.*

110. Nulla virtus vera, nisi que formatur agnitione æternæ veritatis. *De quest. circa Epist. ad Rom.*, quest. 324.

111. Virtutum deserit consortium, qui speciem eligit, non veritatem. Super *Gen.*, cap. 13.

112. Ille fructus congregat, qui licet in virtutibus crescat tamen in omnibus humilitatem servat. Super *Levit.*, cap. 19.

113. Virtus est fructus Dei, ut arboris anime sive rationis, ut subjecti: hominis, ut possidentis. Super *Epistolam ad Galat.*, cap. 5.

114. Nulla virtus potest immobiliter ab homine possideri, sed ut parata jugiter teneatur: necesse est eam semper illa qua acquisita est sedulitate atque industria, et (quod magis verum est) juvenis gratie beneficio custodiri. Collat. 6 *Abbat. Theodori*, cap. 16.

115. Humana nihil est virtus, si eam virtus divina non juverit. Collat. 42, *Abbat. Chærenonis*, cap. 45.

116. Impossibile est unum eundemque hominem simul universis fulgere virtutibus. Collat. 14 *Abbat. Nestorici*, cap. 6.

117. Virtutes non occultatione vitiorum, sed expugnatione pariuntur. Collat. 48 *Abbat. Piamonis*, cap. 8.

118. Nemo divinam virtutem potest tribuere in munificentia, nisi qui habuerit in natura. Lib. 7, de *Incarnat.*, cap. 20.

119. Virtus licet infestetur, et innumera gravia sustineat, ea occasione illustrior fit, et clarior. Homil. 21, super *Gen.*

120. Tanta res est virtus, tam immortalis, tam invicta, tam nihil cedens hujus vite iniquitati;

HUGO A. S.
VICTOR.

HUGO CAL.

JOAN. CAS.

S. JOHANNES
CARTESI.

ibus; ut super malitia retia volitans, quasi e sublimi specula quadam sic omnia humana despicens, nihil quod aliis molestum est, sentiat. *Ibid.*, homil. 23.

121. Virtus est per seipsam admirabilis, quod si quis illam in medio prohibentium colat, nullo admirabiliorem se ostendit. *Ibid.*

122. Contra virtutem insanit malitia, cui non solum nihil nocet, sed et infestando fortiorum reddit. *Ibid.*

123. Tantum virtutis est robur, ut cum impugnetur, fiat potentior. *Ibid.*

124. Tam fortis invictaque res est virtus, ut dum patitur, affligentis vincat. *Ibid.*

125. Impossibile est, ut qui angustam et aretam virtutis viam ambulat, ab omnibus laudetur et admirationi sit. *Ibid.*

126. Miseri sunt, qui propter humanam laudem, virtutem negligunt: est enim illa excellens malitia virtuti adversari. *Ibid.*

127. Tanta, tamque valida res est virtus, tamque imbecillis malitia, ut illa quidem licet patitur, vincat: hæc vero etsi quid faciat, nihil proficit, quam quod suam prodit infirmitatem. *Ibid.*

128. Tanta res est virtus: nam ubiqueque illa apparuerit, omnibus dominatur et prævalet. *Ibid.* homil. 62.

129. Quemadmodum margarita etiam in creno obruitur, nihilominus nativam pulchritudinem retinet: sic virtus, quocumque eam proferat, suam vim exerit; sive in servitute, sive in carcere, sive in afflictione, sive in prosperitate. *Ibid.*, homil. 63.

130. Qui virtute præditus est, dum in meliorem vitam transit, accipit laborum suorum præmia. *Prose.*

131. Qui virtute caret, dum moritur, initia et præambula suppliciorum jam accipiens, malis nunquam finiendis involvitur. *Ibid.*, homil. 66.

132. Virtus thesaurus est, qui nunquam valet consumi: thesaurus non hominum dolis, nec latronum insidiis imminari valens, sed perpetuo manens. *Ibid.*

133. Nihil virtuti par, nihil virtute potentius: quid enim illi prodesse poterit purpura, qui virtutem sua desidia perdit? *Ibid.*

134. Nihil ita sublimiorem atque altiorem mentem hominis reddit, sicut justitia atque virtutis possessio. Homil. 39, super *Matth. oper. perf.*

135. Omnes virtutes spirituales, res sunt angelice. Homil. 42, super *Matth. oper. imperf.*

136. Virtus contraria est vitiosis, sacrilegis exosa sanctitas, impudicis inimica castitas, corruptis integritas pœna, luxuriosis adversa fruga-

litas, crudelibus dura misericordia, impis pietas non ferenda. Homil. 15, ex *Divers.*

137. Qui virtuti studet, et Deum timet, is sapientissimus est, virtus enim, fons, mater, et radix sapientie est: qui vero hæc vera caret sapientia, stultissimus est. Homil. 40 super *Joan.*

138. Sicut ubi fragrantia est, ibi non habet locum graveolentia: ita ubi sanctum est unguentum virtutum, ibi suffocatur demon, animam recreat et odorem effundit. Homil. 35, super *Acta Apost.*

139. Virtus nihil aliud, quam solidam voluptatem et dulcem securitatem habet. Homil. 53, super I *Cor.*

140. Vir dejecti animi, adherere diu virtuti non potest, quia effugere vitia non valet. *Ibid.*, homil. 38.

141. Nihil virtute purius, nihil malitia impurius: nam illa sole fulgidior est, hæc vero luto fetidior. Homil. 28, super II *Cor.*

142. Diabolus quando virtute nudum reperit quempiam, mox faciem poluit et obfuscat. Serm. 13 super *Epist. ad Ephes.*

143. Non est molesta virtus, nec difficilis acquisitum. *Ibid.*

144. Nihil virtute suavius. Homil. 42 super *Epist. ad Coloss.*

145. Quemadmodum unguentum odoriferum fragrantiam suam in seipso non detinet occlusam, sed profusam illam emittit, et aereum odore penetrans, vicinorum quoque sensus occupat ita generosi et præclari viri virtutem suam in seipsis clausam non habent, sed fama sua multos juvant et odorant. Homil. 2, super I *Thessal.*

146. Nihil virtute suavius, nihil dulcius, nihil jucundius. Homil. 4, super *Epist. ad Tit.*

147. Facillima profecto virtus est: non hic viribus corporis, non opibus, non pecuniis, non potentia, non amicitia, non alia quavis re opus est, solum velle sufficit. Homil. 1 super *Epist. ad Phillem.*

148. Tunc diabolus scævior efficitur, tunc magis effertur, cum viderit virtutis onera composita, et magnos acervos virtutum, tunc gravius infero naufragium studet. Homil. 1, ad *Popul. Antiochen.*

149. Talis res virtus est, ut nequam etiam homines et admirentur ipsam et laudent. Homil. 49, super *Matth. oper. perf.*

150. Virtus ubique licet, et inextinguibilis est, et nihil eam impedit potest. Serm. 12, super *Epist. ad Philipp.*

151. Sola virtus nobiscum migrare consuevit, virtus sola ad æternam vitam pertransit. Homil. 2, super *Epist. I ad Tim.*

152. Fieri nequit, ut qui virtuti dā operam, non multos hostes habeat. Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 1 *Parall.*, cap. 87.
153. Neque apud pisces vox, neque apud stultos virtus quaerenda est. Lib. 1, *Parall.*, cap. 24.
154. Virtus in rebus minime exercitata, rebus adversis facile deletur. *Ibid.*
155. Virtus dum incipit, levissimo flatu convellitur: inveterata autem, sua stabilitate nixa consistit. *De Dist. varar. visionum a falsis*, verbo *Itaque*.
156. Virtus consistit, alia in actu, alia in effectu. Virtus in actu, virtus est; virtus in effectu, virtus virtus est. *Serm. De verb. Dom.*
157. Virtus quantalibet proferatur in actu, aut nulla, nisi etiam de cordis emittatur affectu. *Ibid.*
158. Quanto virtus est altior, tanto ad ampliora se extendit. *De puella equitante in armis*, divis. 2, proposit. 2.
159. Inquirimus quid sit virtus, non ut sciamus, sed ut boni efficiamur. *Tract. 7, super Magisfacta*, notula 2.
160. Qui virtutes colit, ille liberissimus est. In cap. 2, *Regula S. Bened.*, verbo *Caput*.
161. Virtus non displicet, nisi perversis. *Orat. 2, in Conventu Abbat. habita.*
162. Ad virtutum tendentes culmen, non a summis inchoant; sed a modicis, ut sensim ad latoria pertingant. Lib. 2, *de summo bono*, cap. 86, sent. 2.
163. Sicut paulatim homo a minimis vitiis, in maxima proruit: ita a modicis virtutibus gradatim ad ea qua sunt excelsa conscendit: qui autem inordinate virtutes comprehendere nititur, cito periclitatur. *Ibid.*, sent. 3.
164. Prius extirpanda sunt vitia in homine, deinde inferendae virtutes. *Ibid.*, sent. 6.
165. Vis virtutes tuas augeri? noli proderere: occulta virtutes pro elatione, absconde pro arrogantia. Lib. 2, *de Synonym.*, cap. 2.
166. Virtus est animi habitus, naturae decus, vitae ratio, morum pietas, cultus divinitatis, honor hominis, aeternae beatitudinis meritum. *Super Genes.*, cap. 3.
167. Non minoris, quam virtutes ipse, laudis est: cum ex virtute aliquid geras, minime tamen te gessisse arbitrari. Lib. 3, epist. 373, ad *Hermian.*
168. Qui virtutes magnas reddere cupit, ne eas magnas esse existimet, ac tum magnae erunt. *Ibid.*
169. Via virtutis angusta est, quoniam paucioribus datur: et ardua, quoniam ad bonum (quod summum et sublimest) nisi cum summa difficultate

- tate et labore non potest perveniri. Lib. 6, *de Div. vin.* *Ibid.*, cap. 7.
170. Virtus per mala et probatur, et constat; vitia per voluptatem. *De Ira Dei*, cap. 20.
171. Virtutibus amaritudo mixta est. Lib. 1, *de Divin. inst.*, cap. 1.
172. Virtus colenda est, non imago virtutis; et colenda est non sacrificio aliquo, aut thure, aut precatione solemnī, sed voluntate sola atque proposito. *Ibid.*, cap. 20.
173. Qui virtutes colunt ut umbram, imagines virtutum consecantur, et ea ipsa qua vera sunt, tenere non possunt. *Ibid.*
174. Nihil virtute pulchrius inveniri potest. *Ibid.*, lib. 3 cap. 2.
175. Non potest fieri, ut sit miser, qui virtute est praeditus. *Ibid.*, cap. 12.
176. Virtutis praemium, beata vita est, si virtus beatam vitam facit. *Ibid.*
177. Nullus ex virtute fructus est, ubi virtus mortalis est et caduca. *Ibid.*, cap. 27.
178. Virtus nisi agiletur, nisi assidua vexatione roboretur, non potest esse perfecta. *Ibid.*, cap. 29.
179. Virtus nulla est, si adversarius desit. *Ibid.*
180. Virtus perfecta non est, nisi exerceatur adversis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 7.
181. Nemo dives est, nisi qui virtutibus plenus est. *Ibid.*, lib. 5, cap. 23.
182. Virtutis expers, vitio peccatoque subjectus est: et fragilitatis oblitus, animo insolenter elato, tumet. *Ibid.*, lib. 5, cap. 23.
183. Virtus incertis casibus non potest esse subjecta. *Ibid.*, lib. 6, cap. 6.
184. Nemo virtuti faveat, nisi qui sequi potest: sequi autem non facile est omnibus: ii possunt, quos paupertas et rerum indigentia exercuit, et capaces virtutis effecit. *Prose.*
185. Si virtus est tolerantia malorum, non capiunt ergo virtutem, qui semper in bonis fuerunt, et malan sunt experti. *Ibid.*, lib. 7, cap. 1.
186. Virtutis via non capit magna onera portantes. *Ibid.*
187. Virtus nunquam nisi morte finitur: quia cum finita est virtus, merces ejus sequitur. *Ibid.*, cap. 40.
188. Sicut victoria constare sine certamine non potest, sic nec virtus quidem ipsa sine hoste. *De Opificio Dei*, cap. 20.
189. Virtus si quis insignitus non fuerit, veritatis lumini cum apparebit (rubore suffusus) discedet inglorius. *De casto Convul.*, cap. 25.
190. Praemittenda est virtus, qua caret confusione. *Ibid.*
191. Arduum virtutis est iter, et sublime perfectionis ipsius fastigium: facile in eo languet

- animus, et resiliat ab eo, nisi virtutis irrigetur dulcedine. *Ibid.*
192. Esi fors interdum iniquorum sermonibus virtus improbetur, cogitationibus tamen semper in eis attollitur. *De Triumphati Christi agone*, cap. 8.
- 192 bis. Virtutes divitiae impreddabiles sunt, omni inquirenda tempore, ubique extollende colendaque. *Prose.*
193. Quo pergit cultor possessorque virtutis, odoris miri ex se spargit fragrantiam, inter barbaros, apud exteran nationes securus est. *Ibid.*, cap. 12.
194. Tunc in nobis bene virtutum semina nutriuntur, quando ab agro cordis nostri omne germen exterum evellitur. *Serm. 1 Quadrag.*
195. Si vis virtuti citra laborem studere, cogita laborem temporaneum esse, mercedem vero aeternam. *Paranes.* 165.
196. Virtutem cole, non ut decipias, sed ut juves videntes. *Ibid.*, paranes. 181.
197. Virtus non habens aliquid contrarium, non clarescit, nec splendor et examinatio fit. *Prose.*
198. Non probata, nec examinata virtus, nec virtus est. *Homil. 10*, in cap. 23.
199. Virtus nonnisi exercitiis, et labore conquiritur: nec tantum in prosperis, quantum in adversis probatur. *Ibid.*, homil. 27, in cap. 33.
200. Virtutum praedicatio, Dei est glorificatio. Lib. 2, Epist. 40, ad *Abbatissam quandam*.
201. Jacet virtus sine palaestra. Ubi deest lucta, virtus videtur quasi discincta. Mollis et tenera est, cum in lectulo prosperitatis extenuatur. Sumit suum habitum, ino seipsam, cum obvaverit quod evincendum est. Exerta concurrit, ubi de victoria palmas reperit. Provocata melior, laessita recentior, subito deprehensa et moderatior et cautior efficitur. Non turbatur repentino incursu, non frangitur hostium concervato exercitu. Non senescit debilitate, sed consenescit maturitate. *Ibid.*, lib. 2, epist. 9, ad *Robert. abbat.*
202. Virtus adversarium infestatione laessita flore vernat et fructu. *Ibid.*, lib. 5, epist. 4.
203. Virtus in oculis suis pretiosior, emendicatis recusat ofuscari minoribus. *Prose.*
204. Pudet eam alienis onerari magis, quam honorari splendoribus.
205. Nuda formosior est, aperta decentior, intuita coruscis luminibus pulchrior, repetita, iterum iterumque appetibilior.
206. Tactum molliorem aspernatur, blandimentis lenocinantium exasperatur.
207. Repudiat simulatorem, hypocritam anathematizat, nescit mercenarium.
208. Luce illustrata, potius ipsam illustrat, quam ab ipsa illustretur. *De Panibus*, cap. 16.
209. Virtus bravium est agonizantium, triumphantium palma, sceptrum repugnantium, corona Sanctorum, deitatis instrumentum. *Prose.*
210. Hoc nunquam senescit, sed augmento temporis proficiens adolescit. *Ibid.*
211. Thesaurum qui non abscondit, prodit: virtutes proditae non manebunt. *Prose.*
212. Virtutes sicut proditores suos deserunt, sic suos instant custodire custodes. *Serm. 7.*
213. Omnia quae de usu veniunt, non fatigant: virtus, exercitio perseverat. *Ibid.*, serm. 28.
214. Virtus in pace acquiritur, in persecutione probatur, approbatur in gloria. *Serm. 40, de Assumpt. B. M. V.*
215. Perit procul, honestas evanuit, Religio cecidit, et velut fracto agrime, omnium sanctorum virtutum turba procul abscessit. *Opusc.*, 12, cap. 1.
216. Unaquaeque virtus princeps et regina est. *Lib. Legis allegor.*
217. Virtuti convenit pax, voluptas, gaudium, in quibus sunt vere deliciae. *Ibid.*
218. Est virtus ars totius vitae omnes actiones in se continens. *Ibid.*
219. Virtuti parere decet. *Lib. de Cherubin.*
220. Quod ex virtute percipimus, felicitas est, ut non frustra eam possideamus. *Lib. De eo quod delerius potiori insidiari solet.*
221. Qui virtutum sectatur, deliciae huic convenientibus fruatur. *Ibid.*
222. Virtus est alimentum amantium. *Ibid.*
223. Sicut oriens sol totum caelum radiis illustrat, eodem modo etiam virtutes habent suos radios, eujus mentem penetrando totam eam reddunt lucidissimam. *De Plant. Noe.*
224. Etiam pessimus quisque virtutem verbis honorat, et extollit in speciem, sed monita ejus nemo nisi probus recipit. *De Abraham.*
225. Virtus res est mitis, benigna, socialis, omnibus modis parata generosis animis prodessa. *De congressu quaerendae eruditionis gratia.*
226. Sicut in nuce idem est finis et principium; in quantum semen initium, in quantum fructus finis: sic et in virtutibus, unaquaeque et finis est et principium, principium, quia non aliunde, quam ex seipsa oritur: finis, quia vita tendit ad eam naturaliter. *Prose.*
227. Nucis extremum putamen est amarum, ligneus cortex interior est austerus et solidus; quo fit ut fructus non sit in promptu clausus utroque munimine; hac figura docetur anima

exercens se in virtutis studio, esse opus laboribus.

228. Labor autem durus et difficilis, unde felicitas provenit, quapropter perdurandum est: nam qui fugi laborem, fugit felicitatem: e diverso qui fortiter patienterque difficultates tolerat, ad beatitudinem properat.

229. Non fieri non potest, ut homo delicatus et effeminatus animo, corpore quoque labefactato quotidianis voluptatibus, virtuti domicilium præbeat. Lib. 3, de Vita Mosis.

230. Bonum utique est ad virtutem transigere, deserta malitia, velut insidiosa domina. De Charitate.

231. Virtus, vera honorum virorum patria est. De Nobilitate.

232. Vitium suapte natura iste patet, ideo vulgissimum: virtus autem ita rara est, ut vix paucis contingat. De Abraham.

233. Sicut sol exortus caliginosum aerem replet luce: sic etiam virtus exorta in anima, caliginem ejus illustrat, et multum tenebrarum discutit. Lib. 1, Legis Allegor.

234. Civitas sapientum propria virtus ipsa est. Ibid., lib. 2.

235. Virtutis exul, statim abscondit se a Deo. Ibid.

236. Uicuique nostrum lex esto, quidquid virtuti placet: nam si omnia quecumque monet virtus, audire voluerimus, felices erimus. Ibid.

237. Virtus non late inter mortales diffunditur. De Fortitudine.

238. Miseri, qui se alienant a virtutis epulo: cum liceat delicias et hilariter degere in sanctitate ac justitia. Lib. de Victimis.

239. Virtus libenter prodest publice omnibus. Lib. Quod omnis probus liber sit.

240. Omnium confessione constat bonum esse parere virtuti, atque etiam utile: sicut contra non parere, turpe simul ac inutile. Lib. de Tumulenti.

241. Virtus onerosa est vitioso. Lib. 2, de Vita contemplativa, cap. 5.

242. Sicut virtus animam sibi veraciter inherentem, si fuerit vera, justificat, ita simulata condemnat. Ibid., lib. 3, cap. 1.

243. Si virtus habitat in animo vitioso, superbia humilitatis cedit imperio: quia non potest meus regnum habere virtutum, nisi prius jugum excusserit vitiorum. Prose.

244. Tunc via fideliter expectata discedunt, si virtutibus cedant: alioquin vel subsidunt ad tempus ejecta, vel redeunt, nisi virtutes in locis vitiorum, quae fuerint depulsa, successerint. Ibid., cap. 3.

245. Virtutum munia, otiosa esse non possunt. Lib. 2, de Vocat. gent., cap. 35.

246. Omnis virtus res est divina incorporea prorsus atque mundissima. Quam mentes inquinatae non inquinant, sed ipsa inquinatas emaculat. Cujus participatione formantur informia, suscitantur mortua, sanantur infirma, corriguntur prava, reconciliantur aversa. Hanc non habet, nisi Deus, et cui is dederit Deus. Quae in animo habitat, sed animum corpusque sanctificat. Ad quam nullus accedit invitus, quam nullus amittit, nisi propria voluntate deceptus. Lib. 3, de Vita contemplativa, cap. 16.

247. Nequitiae generi omni adversari nihil aliud est, quam esse generi omni virtutis affinem. Epist. 91, ad Fratrem.

248. Virtus duritia extruitur, molliora vero destruitur. Ad Martyres, cap. 3.

249. Ut carnales virtutes humanam, ita et spirituales Dei gloriam contrahunt. Hecatonad. 1, sent. 40.

250. Nemo confidat de virtute majorum, cum illorum virtutum non semuleatur. Lib. 5, super Hierem., cap. 22.

251. Tunc plena est vita, quando est virtuosa. Opus. 9, de Decem præcept., præcept. 4, verbo Honorat.

252. Sine labore et certamine, virtus non acquiritur, nec sine cautione custoditur. in Hortulo Rosar., cap. 2, sect. 2.

253. Nulla deliciosis milibus virtutum patet jauna. Homil. 2, de Areta vita.

254. Virtus magna in minoribus semper experimentum capit. Homil. 16, de Bono Martyr.

255. Sicut thesaurus manifestatus minuitur, ita et virtus publicata deperit. Lib. 3, de num. 114.

256. Hominum virtus non in natura consistit (haec enim variabilis est) sed in proposito pietatis, et in Dei adiutorio. Lib. 10, cap. 144.

SENTENTIA PAGANORUM.

257. Virtus perfectio quaedam est. Lib. 7, Phys., cap. 3, tex. 18.

258. Quod virtute comparatur, divinisimum esse videtur. Ibid., cap. 9.

258. bis. Qui nullo sunt principio labefacti, idonei sunt ad consequendam virtutem. Ibid.

259. Non natura, neque præter naturam virtutes in nobis efficiuntur: sed idonei quidem ad ipsas suscipiendas sumus natura. Ibid., lib. 2, cap. 1.

260. Virtutes non accipimus, nisi operati prius: quemadmodum et in artibus, justa enim agentes just et modesta modesti, fortiaque fortes efficiuntur. Ibid.

S. SYNESES

EPISCOPUS

TERTULL.

THALASSUS

S. THEODOC.

S. THOMAS

AQUINUS.

THOMAS

A KEMPIS.

S. VALERIUS

EPISCOPUS.

IN VITIS

PATR.

CICERO.

ARISTOTEL.

261. Non ut sciamus quidnam sit virtus, sed ut efficiamur boni, consideremus, nam nulla ipsius esset utilitas. Ibid.

262. Qui bene virtutibus utitur, bonus erit: qui vero male, malus. Ibid.

263. Virtus mediocritas est quaedam, cum sit ipsius mediæ conjunctrix. Ibid., cap. 6.

264. Virtus medium ipsum et invenit et expetit: quapropter ipsa virtus, mediocritas est. Ibid.

265. Virtutis studiosus homo, recte singula iudicat. Ibid., lib. 3, cap. 4.

266. Id quod per virtutem efficitur, afflicti voluptate; aut filium indolentia sane, minime vero avertit dolorem. Ibid., lib. 4, cap. 1.

267. Optimus est, non qui ad seipsum, sed qui ad alium utitur ipsa virtute, hoc enim est opus difficile. Ibid., lib. 5, cap. 1.

268. Non de virtute scire sat est, sed enitendum est ipsam habere ac uti. Ibid., lib. 10, cap. 9.

269. Virtutis studiosus vir, et paupertate, et morbo, et aliis fortune adversitatibus laudabiliter utitur. Lib. 7 Polit., cap. 13.

270. In anima est virtus, et virtus in unoquoque ejus est virtus idem facit. Lib. 1, Magnor. Moral., cap. 4.

271. Nihil virtute melius. Ibid., cap. 19.

272. Virtutem perfectam esse dicimus, neque virtus virtuti adversabitur. Ibid., lib. 2, cap. 3.

273. Virtus optimus habitus est, quocirca operatio a virtute præstantissimum bonum est. Lib. 2, Ethic. ad Eudæmum.

274. Perspicuum est, et virtutis effectiva: quoniam ad virtutem, et quae a virtute fiunt, laudabilia esse. Lib. 1 Rhetor., cap. 9.

275. Nullam virtutem moralem insitam nobis esse a natura perspicuum est. Lib. 2, de Moribus, cap. 1.

276. Est ad virtutem multus ascensus, ut is gloria maxime excellat, qui virtute plurimum præstat. Orat. 31, pro Plancio, num. 60.

277. Habet hoc virtus, ut viros fortes species ejus et pulchritudo etiam in hoste posita delectet. Orat. 37, in Pisonem.

278. Omnia falsa sunt, incerta, caduca: virtus autem una est altissimis defixa radicibus, quae nunquam ulla vi labefactari potest, nunquam dimoveri. Grat. 56, Philipp. 4, num. 13.

279. Omnia consilia atque facta ad virtutem referamus. Ibid.

280. Nihil est (mihi crede) virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Lib. 9, epist. 11 ad Dolabellam.

281. In ipsa virtute optimum, quidquid rarissimum est. Lib. 2, de Finibus, num. 81.

282. Nihil præter virtutem in bonis duendum est. Ibid., lib. 3.

283. Magna vis est in virtutibus: eas excita, si forte dormiant, et jam tibi aderunt. Lib. 3 Tus. quæst., num. 36.

284. Nescis (insane) nescis, quantas vires virtus habeat: nomen tantum virtutis usurpas, quid ipsa, valeat, ignoras. De Paradox., cap. 3.

285. Virtutis laus omnis in actione consistit. Lib. 1 Offic.

286. Nihil virtuti amabilius, nihil quod magis alliciat ad diligendum. De Amicitia.

287. Virtute ipsa non tam multi præditi esse, quam videri volunt. Ibid.

288. Quis dubitet quod in virtute divitiæ sint, quoniam nulla possessio, nulla vis auri et argenti, pluris quam virtus aestimanda est. De Paradox., cap. 6.

289. Quam est aestimanda virtus, quae nec eripi nec surripit potest, neque suffragio, neque incendio amittitur, nec tempestatum, nec temporum perturbatione mutatur? Prose.

290. Qua præditi qui sunt, soli sunt divites: soli enim possident res et fructuosas et sempiternas. Ibid.

291. Omnibus virtutibus instructos et ornatos, tum viros bonos dicimus. Lib. 5 Tus. quæst.

292. Existimant homines virtutem studio et opera comparari posse. In dialogo Protagora.

293. Animus, qui suum propriumque ordinem et ornatum habet, scilicet virtutem, melior est illo, qui ordinis et ornatus virtutum expertus est. De Rhetor.

294. Virtutis præceptores tam rari sunt, ut nusquam compareant: si vero minime inveniantur virtutis præceptores, neque profecto discipuli de Virtute.

295. Virtus neque natura, neque discipline instituta ullis, atque doctrinæ exitiis, sed divina cujusdam sortis munime absque humanae providentia atque industria iis accidit, quibus accidit. Ibid.

296. Si qua in re quæpiam elaboretis, cum virtute semper elaboratis, illudque adeo sit vobis ratum fluxumque, cætera omnia virtutis studio auspicioque destituta, turpia esse et mala. Prose.

297. Neque enim divitiæ sine virtute afferunt pulchritudinem possidenti: neque corporis vel pulchritudo vel robur, si in malo et ignavo homine habitant, virtute destituta, illum decent, sed plane turpiori navo hæc indecora apparent. In dialogo Menæxeni.

298. Virtus sola extra omnem servitutis noxam

PLATO.

est libera plane et servire nescia. Lib. 40, *de Republica*.

299. Virtute ceteros antecellere, eximia laus est. Lib. 5, *de Legibus*.

300. Corporis virtus animi virtuti subiciatur. Epist. 8, *ad Dionem*.

SENECA.

301. Saepe honorata virtus est; etiam ubi eam impellit exitus: nec infelix virtus amittit gloriae tumulum, nec gloriam virtutis interceptit fortuita felicitas. Lib. 6, *Declamat.*, controv. 7.

302. Marcet sine adversario virtus, tunc apparet quanta sit, quantum valeat polleatque, cum quid possit, patientia ostendit. *De Divina provid.*, cap. 2.

303. Avida est periculi virtus; et quo tendat, non quid passura sit, cogitat: quoniam et quod passura est, gloria pars est. *Ibid.*, cap. 4.

304. Ardua prima via est virtutis. *Ibid.*, cap. 5.

305. Sola sublimis et excelsa virtus est. Lib. 4, *de Ira*, cap. 16.

306. Arduum in virtutes, et asperum iter est. *Ibid.*, lib. 2, cap. 13.

307. Omnium virtutum tutela facilius est, vitia magno coluntur. *Ibid.*

308. Acerrima virtus est, quam ultima necessitas extundit. Lib. 4, *de Clementia ad Neron.*, cap. 12.

309. Nulla virtus virtuti contraria est. Lib. 2, *de Clementia ad Neron.*, cap. 3.

310. Altum quiddam est virtus, excelsum, regale, invictum, infatigabile. *De beata vita*, cap. 7.

311. Interrogas quid petam ex virtute? ipsam, nihil enim est melius, ipsa pretium sui est. *Ibid.*, cap. 9.

312. Quisquis ad virtutem accessit, dedit generose indolis spem. *Ibid.*, cap. 13.

313. Agedum, virtus antecodat, tutum erit omne vestigium. *Ibid.*

314. In virtute non est verendum, ne quid nimium sit: quis in ipsa est modus. *Ibid.*

315. Virtus libera est, inviolabilis, immota, inconcussa: sic contra casus indurata, ut nec inclinari quidem, ne dum vinci possit. *De constant. sapient.*, cap. 5.

316. Cum semel animum virtus induravit, undique invulnerabilem praestat. *De Consolat. ad Helviam*, cap. 13.

317. Nulla praclusa virtus est, omnibus patet, omnes admittit, omnes invitat: non eligit domum nec sensum, nudo homine contenta est. Lib. 3, *de Benefic.*, cap. 18.

318. Non recipit sordidum virtus amatorum, soluto ad illam sinu veniendum est. Lib. 4, *de Benefic.*, cap. 24.

319. Quemadmodum facilis virtutum tutela est, ita initium ad illas eundi arduum. Epist. 50.

320. Virtus nullo honestamento eget, ipsa et magnum sui decus est. Epist. 66.

321. Omnibus virtutibus una virtus subest, quae animum rectum praestat. *Prose.*

322. Virtus in omnibus par est, virtutem materia non mutat: nec pejorem facit dura et difficilis, nec meliorem hilaris et laeta. *Ibid.*

323. Quemadmodum minora lumina claritas solis obscurat: sic dolores, molestias, injurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit: et quocumque affulsit, ibi quidquid sine illa apparet, extinguitur: nec magis ullam portionem habent incommoda, cum in virtutem inciderint, quam in mari nubibus. *Ibid.*

324. Aequae laudabilis est virtus in corpore valido ac libero posita, quam in morbo ac victo. *Ibid.*

325. Virtus non est aliud, quam recta ratio. *Ibid.*

326. Nihil est virtute praestantius, nihil pulchrius: et bonum est, et optabile quicquid ex huius geritur imperio. Epist. 67.

327. Omnium virtus, et opus omne virtutis incorruptum manet. Epist. 74.

328. Nulla virtus latet, et si videtur latuisse, non est ipsius damnus; veniet qui conditam dies publicet. Epist. 79.

329. Virtutum omnium pretium in ipsis est: recte facti, fecisse merces est. Epist. 81.

330. Virtus extollit hominem et super cara mortalibus collocat; nec ea quae bona vocantur cupit nimis, nec ea quae mala, expavescit. Epist. 87.

331. Nec Philosophia sine virtute est, nec sine Philosophia virtus est. Philosophia studium virtutis est, sed per ipsam virtutem: nec virtus esse sine studio sui potest; nec virtutis studium sine ipsa. Epist. 89.

332. Non dat naturam virtutem; ars est, bonum heri. Epist. 90.

333. Virtus non contingit animo, nisi instituto et edocto, et ad summum assidua exercitatione perducto. *Prose.*

334. Ad virtutem quidem, sed sine virtute nascimur, et in optimis quoque, antequam erudias, virtutis materia, non virtus est. Epist. 90.

335. Prima hominis pars, est ipsa virtus. Epist. 92.

336. Miser esse, qui virtutem habet, non potest. *Ibid.*

337. Si potest virtus efficere; ne miser aliquis sit, facilius efficiet, ut beatissimus sit. *Ibid.*

338. Virtutem et exerceat et ostendit recta ratio. Epist. 94.

339. Omnis virtutis actio, bonum est. Epist. 102.

340. Virtus per se nihil agit, sed cum homine. Epist. 113.

341. Qui virtutem suam publicari vult: non virtuti laborat, sed vanae gloriae. *Ibid.*

342. Nemo non amore ejus ardet, si nobis illam videre contingeret. Epist. 115.

343. Non est quod ullam existimes esse sine labore virtutem, sed quaedam virtutes stimulis, quaedam frenis egent. *De beata vita*, cap. 25.

344. Virtus malam vitam non admittit. *Ibid.*, cap. 7.

345. Sis occultator virtutum, sicut alii vitiorum. *De quatuor virtut.*

346. Scias cum multis virtutibus abundare, qui alienas amat. In suis *Proverbiis*, in fine positus.

VALERIUS
MAXIMUS.

347. Faciliorem virtutis ad luxuriam, quam luxuriae ad virtutem transitum esse videtur. Lib. 2 *Diclor. memorabil.*, cap. 4.

348. Enervae animos odisse virtus solet. *Ibid.*, cap. 2.

349. Quid prodest foris esse virtutibus strenum, si domi male vivatur? *Ibid.*, cap. 3.

350. Capi virtus nescit, patientia dedecus ignorat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.

351. Sola virtus nascitur magis, quam fingitur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

352. Nihil est excepta virtute, quod mortali animo immortale queri possit. *Ibid.*, cap. 6.

Vide etiam tit. *Amicitia Dei*, sent. 77; *Bonum*, sent. 10, 11; *Certamen*, sent. 53; *Charitas proximi*, sent. 65; *Colere Deum*, sent. 4; *Confictus*, sent. 6; *Corona*, sent. 85, 89; *Discere*, sent. 2; *Divitia*, sent. 53; *Exercitium*, sent. 5; *Pereor*, sent. 31; *Fortitudo*, sent. 19; *Fortuna*, sent. 59, 60; *Gloria bona*, sent. 65; *Gloria vana*, sent. 26; *Honestas*, sent. 40, 41, 42; *Jactantia*, sent. 25; *Innocentia*, sent. 62; *Judicium in genere*, sent. 136; *Labor*, sent. 34; *Latere*, sent. 32; *Laus in genere*, sent. 89; *Lex*, sent. 60; *Malitia*, sent. 94; *Medium*, sent. 9, 10, 24, 25, 29; *Meritum*, sent. 46; *Miraculum*, sent. 23; *Miseria*, sent. 66; *Modus*, sent. 44; *Necessitas*, sent. 21, 22; *Negligentia*, sent. 23; *Nobilitas*, sent. 21, 22, 27, 28; *Occupatio*, sent. 47; *Peccatum in genere*, sent. 192; *Perire*, sent. 47; *Perseverantia*, sent. 46; *Possessio*, sent. 55; *Praedestinatio*, sent. 21; *Probatio*, sent. 24; *Profectus*, sent. 16, 59, 82, 103, 110; *Reritas*, sent. 13; *Rectitudo*, sent. 8; *Sacerdos*, sent. 35; *Sapientia in genere*, sent. 151; *Tribulatio*, sent. 106, 176; *Via*, sent. 114; *Vitium*, sent. 1, 87.

113, 132, 140, 148; *Voluptas*, sent. 185; *Usus*, sent. 50; *Valvus*, sent. 55.

Ethymologia. Cardinales appellantur, quia sicut ostium vertitur in cardine et regitur: ita his regitur et vertitur vita hominis. *De Quatuor virt. card.*

Definitio. Temperantia est amor integrum se praebens ei quod amatur; fortitudo amor facile tolerans omnia propter quod amatur: justitia amor soli amato serviens: prudentia, amor ea quibus adjuvatur, ab eis a quibus impeditur, sagaciter seligens. *De Morib. Eccles.*, cap. 15.

Quid est temperantia, nisi amor, quem nulla voluptas allicit? Quid est prudentia, nisi amor, quem error non seducit? Quid est fortitudo, nisi amor, qui nulli adversitati succumbit? Quid est justitia, nisi amor, qui quod summum est unicuique distribuit? *de Charitate*, cap. 14.

S. BONAV.

S. AUGUST.

PETRUS
BLESSENS.

1. Temperantia sine prudentia, modum scire non potest: nec opportunitatem noscere, et secundum mensuram reddere, sine justitia: nec sine fortitudine ut quod velit possit implere. Lib. 1 *Offic.*, cap. 27.

2. Quia ubi prudentia, ibi et malitia; ubi fortitudo, ibi iracundia: ubi temperantia, ibi intemperantia plerumque est: necessaria est justitia: ubi autem justitia, ibi concordia virtutum est ceterarum. *De Paradiso*, cap. 3.

3. Justitia sola est, quae virtutes omnes complectitur, et commendat: prudentia enim sine justitia nocet: fortitudo quoque, nisi eam justitia temperet, intolerabilis insolentia est: temperantia nullius vis est, nisi sit justa. Lib. 2, *de Abraham.*, cap. 10.

4. Curus est anima, boni equi sunt quatuor, prudentia, temperantia, fortitudo, justitia. *Prose.*

5. Si velocior est prudentia, tardior justitia, admonet flagello proprio segniorum.

6. Si temperantia est mansuetior, fortitudo durior novit copulare discordes, ne forte currum suum dissipet. *De Isaac et Anima*, cap. 8.

7. Scimus virtutes esse quatuor cardinales, temperantiam, justitiam, prudentiam, fortitudinem. *Prose.*

8. Temperantia cordis habet animique munditiam, justitia misericordiam, pacem prudentia, mansuetudinem fortitudo. Lib. 5, *super Luc.*, cap. vi, in illud: *Beati pauperes, etc.*

9. Sunt quatuor virtutes cardinales, quae fuerunt in Christo, et sunt in omnibus Sanctis ejus: scilicet, prudentia, justitia, fortitudo, et tempe-

S. AMBROS.

S. ANTONIN.